

Cem Erciyes  
cemerciyes@hotmail.com

## Tablolar bulundu, ya hırsızlar?

Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi'nin kayıp tablolarından bir kısmı geçen ay bulundu. İki yıl önce hazırlanan ve gazetelerde yayımlanan rapordan öğrenmiştik; müze envanterindeki resimlerden 256'sı kayıp, 46'sı da sahte. Dolayısıyla toplam 302 resim, heykel, desen ortada yok. Özellikle yerine sahtesi konulan eserler, işin bürokratik bir meseleden çok polisiye bir vaka olduğu fikrini güçlendiriyor. Rezalet o kadar fena ki sayım yapılırken sahte eser denilen şeylerden bazılarının 'fotokopi' olduğu fark edilmişti! Hani bir taklitçi ressam tutmaya bile gerek duymamışlar.

Kayıp resimler işi, Ertuğrul Günay'ın kültür bakanı olduğu dönemde müzeyi adam etmek için girişilen çalışmalar sırasında ortaya çıkmıştı. Bahçeden çalınan heykeller, alarm meseleleri filan derken Ankara'daki Resim Heykel Müzesi'nin uzun ve trajik bir hikayesi oluştu. Öyle trajik ki Ankara'nın hâli on yıldır kapalı duran İstanbul'daki müzeden bile daha acıklı. Neticede sayım yapıldı, bina iki kere elden geçirilip yenilendi ve bir beyaz sayfa açıldı. Neyse ki bu arada o kayıp ve çalıntı tabloların peşine düşmekten vazgeçmemişler. Basına verilen bilgiye göre, şimdiki Kültür Bakanı Ömer Çelik'in "Sonuna kadar gidin" talimatıyla işin peşini bırakmamışlar. 302

resmin hiç değilse onda biri, yani 30 tanesi geçen ay bulundu ve birtakım koleksiyonlara baskınlar filan yapıp bu resimlere el konuldu. Çok güzel ama buna sevinmek yetmez, şimdi şunu sormak lazım: Diğer 270 eser ne oldu?

Bu konuda rivayet muhtelif. Operasyonun ilk dalgasında, eser sahibi koleksiyoncuların bir nevi 'teşhir' edilmesi tabii tepki çekti. Bu nedenle yeri tespit edilen 40 yeni eser için başlatılan ikinci dalga operasyonun yavaşça sürdürüldüğü ve yeni sahiplerinden gürültü patırtı kopartmadan toplandığı söyleniyor. Yeri gelmişken söylemek gerek, birkaç işadının isminin afişe edilmesinin, torbacı operasyonlarında ünlü oyuncuların medyanın önüne atılmasından pek farkı yok. Birçoğu mahkemeye bile çıkmadan serbest kalan oyuncular sayesinde narkotik kendinden söz ettirmeyi başarıyor. Bu arada olan, o adamlara ve kadınlara oluyor...

Geçenlerde bir koleksiyoncu biraz tedirgin bir neşeyle "O Nazmi Ziya'yı az daha ben alacaktım" diye anlatıyordu. Yani bu iş büyük bir tedirginlik yaymış vaziyette. Pek çok kişi artık koleksiyonundaki onlarca resim için şüphe duyuyor. Bir gün mali şubenin kendi kapısını da çalması, klasik Türk resmi biriktiren herkese olası bir kabus gibi görünüyor.

Eylerine, işyerlerine baskın yapılan işadamları, hukuken iyi niyetli üçüncü şahıs durumunda. Yani çalıntı olduğunu bilmeden satın aldıklarını söylüyorlar ve ortada aksini ispat edecek pek bir şey yok. Hele ki müzayedelerden yaptıkları alımlar için insanları suçlamak çok zor. Ne de olsa her alıcı, eserin güvenilirliğini müzayedede kuruluşuna emanet etmiş sayılır. Meselenin en büyüğü de burada ortaya çıkıyor. Türkiye'de devletin plastik sanatlar alanındaki yetersizliği, geri kalmışlığı meselesi. Müzeler felaket, bunu daha önce dile getirmiştik, geçelim. Devletin çağdaş, modern ya da klasik hangi döneme ait olursa olsun sanatçıyı ve bu alanda çalışanları destekleyen hiçbir mekanizması yok. İşin ticareti de, kaydı kuydu da Allah'a emanet.

Aslında müzayedeye konulan bütün eserler Kültür Bakanlığı'na bildirilip onay alınıyor. Dolayısıyla şaibeli tablolar da onaylı, belgeli biçimde satışa çıkmış vaziyette. Peki bu onayı nasıl aldılar? Bakanlığın uzmanları kendini "Bizim elimizde çalıntı listesi yoktu, olsa da resimlerin fotoğrafları olmadan nasıl bilebiliriz?" diye savunuyor. Devlet müzelerine girmiş eserlerin eksiksiz bir kataloğunun bakanlık bürokratlarının, uzmanlarının elinin altında olmadığına inanır mısınız?

İnanın, görünen o ki durum bu. Ankara'daki koleksiyonu koruyamayan, yıllarca orada hangi eserin olduğunu, hangi eserin olmadığını bilmeyen bir bakanlıktan söz ediyoruz.

Hukuken ne kadar masum olurlarsa olsunlar, bu meselede koleksiyoncular da zan altında kaldı. Birbirinin tam tersi iki görüş var. Bir grup sanat insanı, "Binlerce resmi olan bu kadar büyük koleksiyoncular birkaç çalıntı esere tamah etmez" derken, kimileri de "Çok değerli, nadir bir tablo alırken, nereden geldiğini sormamak mümkün mü?" sorusunu ortaya atıyor. Kimin haklı olduğunu sanırım hiç öğrenemeyeceğiz. Ama öğrenmemiz gereken şeyler var.

Birincisi, hâlâ kayıp 272 resme ne oldu? 302 resim bulundu diye sevinmek yetmez. Geriye kalanların nerede olduğunu birilerinin sorması gerekiyor. Acaba devletin diğer kurumları, resim - heykel müzeleri ve saraylarındaki eserlerin tam ve eksiksiz bir sayımı yapıldı mı, tüm koleksiyonların eksiksiz olduğuna emin miyiz? Peki Ankara'da kaybolan resimler kim çaldı? Mali şube ele geçirdiği resimlerin hikayesini ne zaman kamuoyuyla paylaşacak? Bu resimleri çalan profesyonel hırsız ya da devlet memuru, her kimse ne zaman ortaya ortaya çıkacak?

Artık söz Kültür Bakanlığı'nda...